

Magdalena Knapieńska*

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

ZMIANA ROLI PAŃSTWA NA POLSKIM RYNKU PRACY W OKRESIE TRANSFORMACJI USTROJOWEJ – WYBRANE ASPEKTY

Streszczenie

Celem artykułu jest prezentacja, analiza i ocena zmian, jakie dokonały się na polskim rynku pracy w okresie transformacji ustrojowej w związku ze zmianą roli państwa w gospodarce. W pierwszej części omówiono zawodność mechanizmu rynkowego identyfikowaną na rynku pracy, która była przyczynkiem do ingerencji państwa w procesy zachodzące na rynku pracy. W części drugiej wskazano na zmiany, jakie zaszły w zatrudnieniu w ramach sektora publicznego. W części trzeciej przedstawiono efekty uelastyczniania rynku pracy, a w części czwartej – zmiany w prowadzeniu polityki rynku pracy. W podsumowaniu zawarto model struktury czynników, jakie miały wpływ na rynek pracy w Polsce okresu transformacji.

Słowa kluczowe: makroekonomia, rynek pracy, rola państwa

Wprowadzenie

Wraz z transformacją ustrojową nastąpiły istotne zmiany w zakresie postrzegania zadań państwa w nowo powstającej gospodarce rynkowej. Efekty tych zmian można identyfikować w kontekście skali zatrudnienia w sektorze publicznym,

* Adres e-mail: magdalena.knapinska@ue.poznan.pl.

upowszechniania elastycznych form zatrudnienia i organizacji czasu pracy oraz prowadzenia przez państwo polityki rynku pracy. Państwo oddziaływało na te obszary, będąc, jako pracodawca, bezpośrednim „graczem” na rynku pracy, miało też istotny wpływ na warunki prawne, które prowadziły do wzrostu zainteresowania pewnymi rozwiązaniami przez pracodawców prywatnych oraz osoby bezrobotne. Celem artykułu jest zatem przedstawienie, jakie zmiany zaszły w dziedzinie zatrudnienia, oraz próba odpowiedzi na pytanie o przyczynę i dalszy kierunek tychże zmian.

1. Zawodność mechanizmu rynkowego na rynku pracy

W literaturze ekonomicznej uznaje się najczęściej, że przyczyną ingerencji państwa w gospodarkę jest niedoskonałość samego mechanizmu rynkowego lub też jego zawodność czy określone ograniczenia i zakłócenia w jego działaniu¹. Wśród najważniejszych i zarazem najczęściej pojawiających się ułomności rynku podaje się występowanie efektów zewnętrznych, niepodzielność dóbr i usług, brak pełnej informacji, problemy adaptacyjne².

Z kolei jeśli chodzi o ingerencję państwa w funkcjonowanie rynku pracy, to poglądy badaczy są niemal zgodne co do tego, że konieczny jest pewien zakres tej ingerencji, a nawet – chociażby zdaniem Z. Dach³ – ingerencja ta powinna być nie tylko oddziaływaniem przejściowym, ale i trwale obecnym w systemie gospodarczym.

Problematykę przyczyn ingerencji państwa rozpatruje m.in. Z. Wiśniewski⁴, który wskazuje na podstawowe argumenty przemawiające za oddziaływaniem państwa na rynku pracy. Są to mianowicie niedostateczna przejrzystość na rynku pracy, zjawisko *mis-match*, niedostateczna skłonność podmiotów na rynku pracy do

¹ W. Jarmołowicz, M. Knapieńska, *Polityka państwa na rynku pracy w warunkach transformacji i integracji gospodarczej*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2005, s. 74.

² Z. Wiśniewski, *Kierunki i skutki deregulacji rynku pracy w krajach Unii Europejskiej*, UMK, Toruń 1999, s. 8–10; S. Lis, *Rola państwa w okresie transformacji gospodarki Polski*, w: *Transformacja systemu ekonomicznego w Polsce*, red. S. Lis, „Prace Komisji Nauk Ekonomicznych” nr 18, PAN, Oddział w Krakowie, Kraków 1994, s. 27–34; J.E. Stiglitz, *Ekonomia sektora publicznego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, s. 7–8.

³ Z. Dach, *Interwencjonizm państwowy na rynku pracy*, „Rynek Pracy” 1996, nr 5, s. 57.

⁴ Z. Wiśniewski, *op.cit.*, s. 16–20.

ryzyka, dyskryminacja grup problemowych i występowanie zjawiska histerezy na rynku pracy i w gospodarce⁵.

Z punktu widzenia roli państwa na rynku pracy można przyjąć, że polega ona na wpływaniu na zbiorowe i umowne stosunki pracy poprzez wspieranie idei porozumiewania się oraz kształtowania form i zasad zawierania układów zbiorowych. Z reguły państwo określa procedury, formy, strony oraz przedmiot negocjacji zbiorowych na rynku pracy⁶. Państwo ogrywa również istotną rolę, jeżeli chodzi o kształtowanie zasad zatrudniania i wynagradzania pracowników poprzez tworzenie przepisów prawa pracy, ustalanie w porozumieniu ze związkami pracodawców i pracowników wysokości płac minimalnych, formułowanie celów i prowadzenie polityki rynku pracy, określanie zakresu oddziaływania związków zawodowych itp. Istnienie państwa w tych obszarach jest przedmiotem dalszych analiz niniejszego opracowania.

2. Zatrudnienie w sektorze publicznym

Państwo na współczesnym rynku pracy w Polsce odgrywa rolę pracodawcy, zatrudniając na dzień 31 marca 2014 r. nieco ponad 35% wszystkich pracujących w gospodarce⁷.

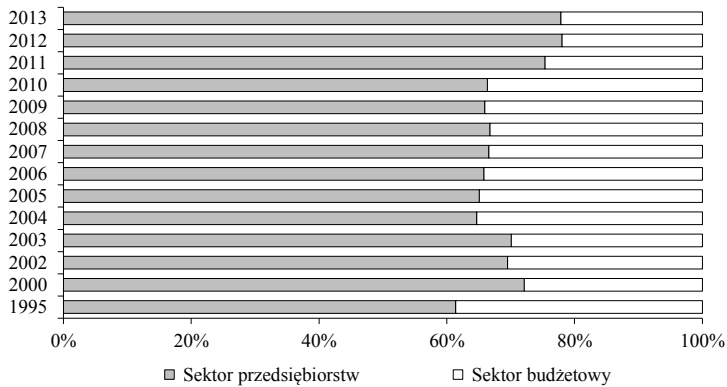
Jak wskazują dane zaprezentowane na rysunku 1, spośród zatrudnionych w sektorze publicznym w 1995 roku w sektorze przedsiębiorstw pracowało 61% osób. Po roku 2000 odsetek ten uległ zwiększeniu, co prawdopodobnie związane było z przeprowadzeniem reformy samorządu terytorialnego i podziału administracyjnego kraju w 1999 roku. Dalsze lata analizy wskazują na ograniczanie odsetka zatrudnionych w sektorze budżetowym, co wiąże się z restrukturyzacją zatrudnienia w administracji publicznej. W ostatnim badanym roku 2013 odsetek zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw wyniósł blisko 78% ogółu pracujących w sektorze publicznym. Zmiany, jakie zaszły, wskazują na przekształcanie się tej struktury

⁵ *Ibidem*.

⁶ W. Jarmołowicz, M. Knapińska, *Polityka państwa na rynku pracy*, w: *Podstawy makroekonomii*, red. W. Jarmołowicz, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2014, s. 180.

⁷ *Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w I kwartale 2014 r.*, GUS, Warszawa 2014, s. 24.

Rysunek 1. Struktura zatrudnienia w sektorze publicznym w Polsce w latach 1995–2013

Źródło: *Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2013 r.*, GUS, Warszawa 2014, tabl. 3, s. 21; *Mały rocznik statystyczny 2012*, GUS, Warszawa 2013, s.1 44; *Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2004 r.*, GUS, Warszawa 2005, tabl. 5, s. 29; *Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2005 r.*, GUS, Warszawa 2006, tabl. 5, s. 33; *Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2007 r.*, GUS, Warszawa 2008, tabl. 5, s. 31; *Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2009 r.*, GUS, Warszawa 2010, tabl. 5, s. 27; *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2005*, GUS, Warszawa 2006.

w kierunku wyższej efektywności zatrudnienia w administracji publicznej. Należy bowiem pamiętać, że w całym badanym okresie przeprowadzono wiele prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych takich branż, jak: energetyczna, ubezpieczeniowa czy bankowa, a niektóre z tych procesów trwają nadal.

3. Uelastycznianie rynku pracy

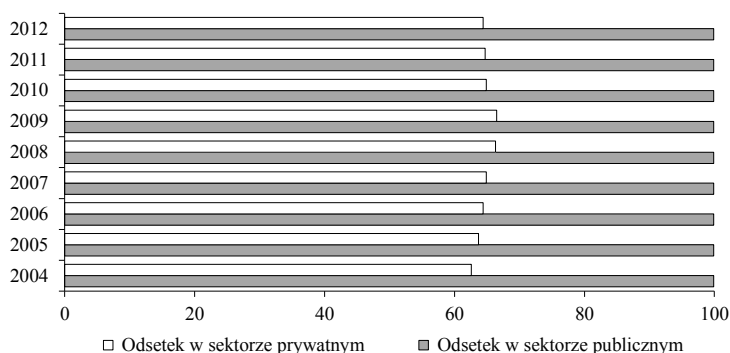
Elastyczność rynku pracy – jak stwierdza wielu badaczy – nie została jasno zdefiniowana w literaturze, w której występuje dość duże zróżnicowanie zarówno w zakresie pojęcia, jak i klasyfikacji elastyczności na rynku pracy. W szczególności w literaturze przedmiotu elastyczność jest często przeciwstawiana sztywności na rynku pracy. Według E. Kwiatkowskiego⁸, elastyczność rynku pracy w ujęciu makroekonomicznym rozumiana jest jako sposób osiągnięcia równowagi na rynku pracy, która może być naruszana zarówno przez wstrząsy popytowe, podażowe, jak

⁸ E. Kwiatkowski, *Bezrobocie. Podstawy teoretyczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, s. 285.

i strukturalne. Najczęściej w literaturze wskazuje się na występowanie czterech rodzajów elastyczności: płacowej (finansowej), funkcjonalnej (dotyczącej podaży pracy), czasu pracy oraz zatrudnienia (zwanej numeryczną)⁹. Warto nadmienić, że zdaniem E. Kwiatkowskiego¹⁰, istotnym elementem dyskusji poświęconej wpływowi elastyczności rynku pracy na kształtowanie się zatrudnienia i bezrobocia jest problem deregulacji rynku pracy. Według tego autora, deregulację traktuje się bowiem jako czynnik poprawiający elastyczność rynku pracy i prowadzący, w przekonaniu wielu ekonomistów, do lepszego funkcjonowania rynku pracy¹¹.

Nie wchodząc w głębsze teoretyczne rozważania nad pojęciem elastyczności i jej znaczeniem w deregulacji rynku pracy, warto skoncentrować się na pewnych wybranych przejawach procesów zmierzających do uelastyczniania rynku pracy. Wśród przemian, jakie dokonały się na rynku pracy w Polsce, można wskazać na upowszechnienie elastycznych form zatrudnienia, mających z definicji być adresowanymi przede wszystkim do pracodawców prywatnych, dla których oznaczały obniżenie kosztów pracy.

Rysunek 2. Odsetek zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w danym sektorze w Polsce w latach 2004–2012

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych *Pracujący w gospodarce narodowej w 2012 r.*, GUS, Warszawa 2013, tabl. 2, s. 22 i z lat wcześniejszych.

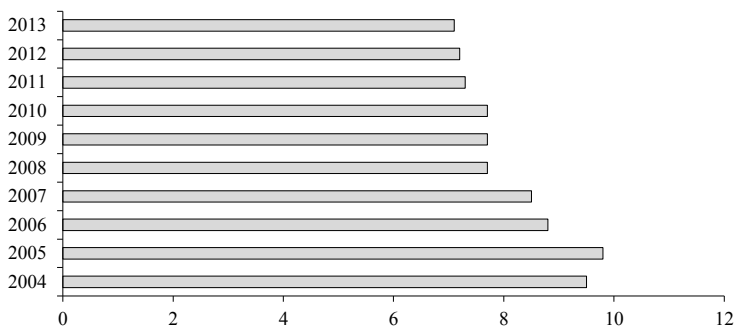
⁹ M. Król, *Elastyczność zatrudnienia w organizacji*, CeDeWu.pl, Warszawa 2014, s. 25.

¹⁰ E. Kwiatkowski, *op.cit.*, s. 294.

¹¹ *Ibidem*.

Jak wynika z danych przedstawionych na rysunku 2, rzeczywiście w sektorze publicznym zatrudnienie w ramach stosunku pracy jest dominującym rodzajem zatrudniania pracowników. Z kolei w sektorze prywatnym pracę na podstawie takiego stosunku, czyli na np. umowy o pracę, wykonuje około 65% pracowników. Zatem proces uelastyczniania zatrudnienia okazał się bardziej popularny w sektorze prywatnym, a możliwość obniżenia kosztów pracy – atrakcyjną szansą poprawy rachunku ekonomicznego w przedsiębiorstwach.

Rysunek 3. Odsetek pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (dostęp 8.05.2014).

Postępujące uelastycznianie rynku pracy można także zaobserwować, biorąc pod uwagę dane rysunku 3, z których wynika, że odsetek osób pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy w badanym okresie spadł z ponad 9% do około 7% w 2013 roku. Oznacza to, że jeśli proces uelastyczniania rynku pracy rozumieć jako upowszechnianie pracy w niepełnym wymiarze czasu, to w badanym okresie mamy do czynienia raczej z jego usztywnianiem, bo odsetek zatrudnionych w niepełnym wymiarze spadł. Zastanawiające jest, czy wobec stosunkowo niskich płac minimalnych w Polsce praca w niepełnym wymiarze może być atrakcyjna dla zasobów ludzkich. W takim ujęciu z pewnością pracownicy nie są skłonni podejmować pracy w takim wymiarze.

4. Prowadzenie polityki rynku pracy

Obok regulacji stosunków pracy istotną rolą państwa na rynku pracy jest formułowanie celów i realizowanie polityki rynku pracy. Z uwagi na występowanie dotkliwych dla całego społeczeństwa skutków bezrobocia¹², któremu towarzyszy pogłębianie się ubóstwa i natężenie patologii społecznej, prowadzenie polityki walki z tym zjawiskiem należy do szczególnych zadań polityki gospodarczej państwa. Działania państwa adresowane są zarówno do samych bezrobotnych i określane mianem ich aktywizowania, ale także do pracodawców, którym proponuje się pewne udogodnienia w sytuacji, gdy zdecydują się zatrudnić osobę dotychczas bezrobotną.

Rysunek 4. Struktura wydatków na aktywne formy polityki rynku pracy w 2000 roku

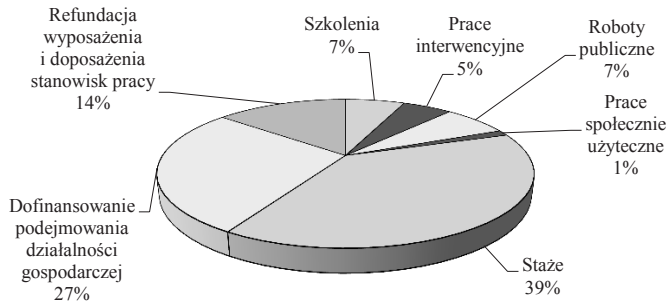
Źródło: *Informacja o aktywnych formach przeciwdziałania bezrobociu i wykorzystaniu środków finansowych*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, maj 2006, s. 16.

Działania państwa można zidentyfikować poprzez analizy przeznaczenia środków z Funduszu Pracy na aktywne programy polityki rynku pracy. Jeśli chodzi o te wydatki, to zachodziły w ich strukturze istotne zmiany. Jak wskazują dane przedstawione na rysunku 4, w roku 2000 najwięcej środków przeznaczono na refundację wynagrodzeń młodocianych i aktywizację absolwentów. Natomiast najmniejszy był w 2000 roku udział wydatków na szkolenia (zaledwie 7% ogółu środków przeznaczanych na aktywną politykę rynku pracy z Funduszu Pracy), a także na pożyczki

¹² E. Kryńska, E. Kwiatkowski, *Podstawy wiedzy o rynku pracy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013, s. 141–142.

(10%). Na średnio zbliżonym poziomie kształtowały się wydatki na prace interwencyjne i roboty publiczne, na które przeznaczano po 12% środków na aktywną politykę rynku pracy¹³.

Rysunek 5. Struktura wydatków na aktywne formy polityki rynku pracy w 2013 roku

Źródło: *Efektywność działań aktywizujących realizowanych przez powiatowe urzędy pracy na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2013 roku*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, czerwiec 2014, s. 11.

W 2013 roku struktura wydatków z Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu uległa zmianie, co zobrazowano na rysunku 5. Przede wszystkim zmalał odsetek wydatków przeznaczanych na prace interwencyjne i roboty publiczne. Większy nacisk był położony także na te formy aktywizacji, które w większym stopniu rokują na dłuższe zatrudnienie byłych bezrobotnych, a należą do nich staże, dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej czy pożyczki dla bezrobotnych na samo zatrudnienie.

Zmiany, jakie dokonały się w zakresie wysokości środków z Funduszu Pracy na aktywne formy, pozostają w związku z analizą efektywności zatrudnieniowej i kosztowej tychże form. Dane na temach tej efektywności zaprezentowano w tabeli 1.

¹³ Por. M. Knapieńska, *Polityka rynku pracy w Polsce w latach 2000–2010*, „Dialog. Pismo Dialogu Społecznego” 2001, nr 4 (31), s. 49–50.

Tabela 1. Efektywność programów rynku pracy w latach 2009 i 2013

Wyszczególnienie	Udział osób, które po zakończeniu udziału w programie uzyskały zatrudnienie (%)		Koszt na jedną osobę, która po zakończeniu programu podjęła zatrudnienie (zł)		Kwota wydatkowana z FP (koszt) na jedną osobę uczestniczącą w programie (zł)	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Szkolenia	34,3	47,6	6 761,9	5 219,3	2 255,5	2 440,1
Prace interwencyjne	71,8	77,5	6 414,9	7 189,7	4 474,8	5 024,4
Roboty publiczne	48,0	60,0	13 122,0	11 331,2	6 099,1	6 867,3
Prace społecznie użyteczne	39,8	19,0	1 422,7	4 601,5	558,7	852,4
Staże	49,5	65,8	13 085,4	9 622,6	5 268,6	6 434,2
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	52,0	–	8245,3	19 427,9	17 946,9	19 427,9
Środki na podjęcie działalności gospodarczej przez bezrobotnych	100,0	100,0	17 101,6	19 491,8	17 101,6	19 491,8
Środki na refundację wyposażenia stanowiska pracy	100,0	100,0	18 143,5	19 305,6	18 143,5	19 305,6

Źródło: *Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej realizowanych na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2009 roku*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, lipiec 2010, s. 8; *Efektywność działań aktywizujących realizowanych przez powiatowe urzędy pracy na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2013 roku*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, czerwiec 2014.

Monitorowanie efektywności programów rynku pracy przez publiczne służby zatrudnienia opiera się na dwóch podstawowych wskaźnikach: stopie i koszcie ponownego zatrudnienia. Pomiar efektów brutto stanowi niezbędny etap pogłębionej ewaluacji i od rzetelności oraz dokładności zebranych danych zależą w dużej mierze wyniki prowadzonych analiz efektywności netto¹⁴.

Analiza wskaźników przedstawionych w tabeli 1 pozwala stwierdzić, że w ciągu kilku lat priorytety polityki rynku pracy zostały przesunięte w kierunku

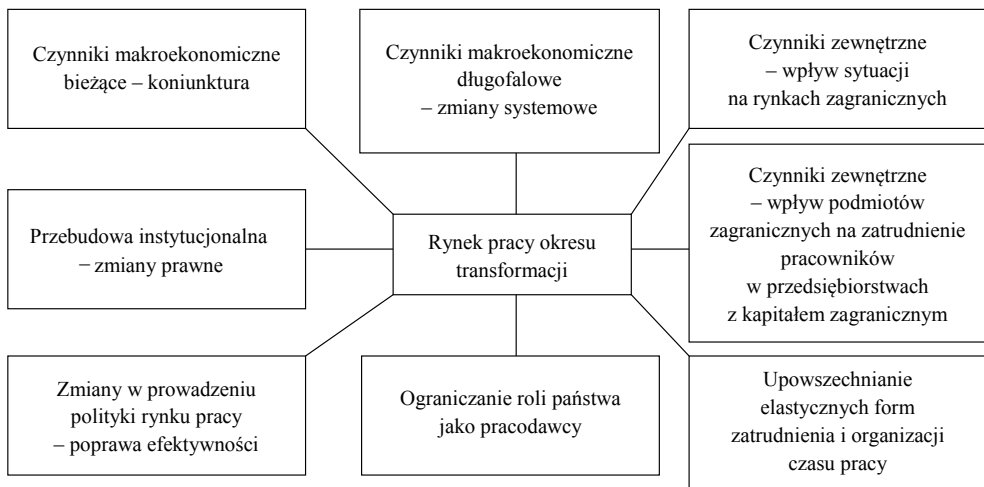
¹⁴ M. Maksim, M. Wojdyło-Preisner, *Metodologiczne aspekty oceny efektywności aktywnej polityki rynku pracy*, w: *Efektywność polityki rynku pracy w Polsce*, red. Z. Wiśniewski, K. Zawadzki, Wojewódzki Urząd Pracy, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń 2011, s. 69.

promowania tych form aktywnych, które charakteryzują się wyższą efektywnością zarówno kosztową, jak i zatrudnieniową.

Podsumowanie

Przedstawione powyżej analizy nie wyczerpują skali wszystkich zmian, jakie dokonały się na polskim rynku pracy po transformacji ustrojowej. Zakres oddziaływania na rynek pracy jest bowiem znacznie szerszy i dotyczy także wpływu samej sytuacji w koniunkturze gospodarczej, wpływu podmiotów zagranicznych, które wraz z kapitałem przenosiły do Polski także kulturę organizacyjną związaną z zatrudnianiem pracowników. Przykładowy model czynników oddziałujących na rynek pracy w transformacji zawarto na rysunku 6. Zakres czynników jest bardzo szeroki i obejmuje te o charakterze makroekonomicznym mające wpływ w horyzoncie czasowym krótkim i długim. Istotny był także wpływ czynników zewnętrznych rozumianych bardziej makroekonomicznie jako oddziaływanie międzynarodowych rynków surowców i kapitałów, jak również bardziej mikroekonomicznie jako oddziaływanie poszczególnych pracodawców reprezentujących kapitał zagraniczny w polskiej gospodarce.

Rysunek 6. Czynniki wpływające na rynek pracy okresu transformacji

Źródło: opracowanie własne.

Istotne i szerzej podjęte w artykule było oddziaływanie bezpośrednio państwa na takie sfery, jak zatrudnienie w sektorze publicznym, kształtowanie przepisów prawa pracy, propagowanie elastycznego zatrudniania pracowników czy też zmiany w zakresie prowadzonej polityki rynku pracy. Kierunek podjętych zmian był niewątpliwie spójny z ideą transformacji ustrojowej, polegającą na budowaniu gospodarki rynkowej, kapitalistycznej, zarazem jednak odwołującej się do modelu społecznej gospodarki rynkowej. Przeprowadzone zmiany doprowadziły do wzmocnienia roli mechanizmu rynkowego na rynku pracy zarówno w procesie zatrudniania, jak i wynagradzanie pracowników.

Zauważalne jest jednak ograniczenie roli państwa oraz związków zawodowych w kształtowaniu stosunków pracy, wywołujące w niektórych środowiskach pewne kontrowersje. Nasilają się one wraz z wystąpieniem sytuacji konfliktowych na linii pracownik–pracodawca w obliczu procesów restrukturyzacji zatrudnienia, postępowań upadłościowych przedsiębiorstw lub próby odebrania przywilejów pracowniczych pewnym grupom. W takich sytuacjach rola państwa i rządu jest nie do przecenienia, gdyż uspokojenie nastrojów społecznych postrzegane jest nadal jako zadanie państwa, choć często jest ono zaledwie mediatorem, a nie głównym decydem.

Literatura

Dach Z., *Interwencjonizm państwowy na rynku pracy*, „Rynek Pracy” 1996, nr 5.

Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej realizowanych na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2009 roku, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, lipiec 2010.

Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2012 roku, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, maj 2013.

Eurostat, www.eurostat.eu (dostęp 8.05.2014).

Informacja o aktywnych formach przeciwdziałania bezrobociu i wykorzystaniu środków finansowych, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, maj 2006.

Jarmołowicz W., Knapińska M., *Polityka państwa na rynku pracy w warunkach transformacji i integracji gospodarczej*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2005.

- Jarmołowicz W., Knapieńska M., *Polityka państwa na rynku pracy*, w: *Podstawy makroekonomii*, red. W. Jarmołowicz, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- Knapieńska M., *Polityka rynku pracy w Polsce w latach 2000–2010*, „Dialog. Pismo Dialogu Społecznego” 2011, nr 4 (31).
- Król M., *Elastyczność zatrudnienia w organizacji*, CeDeWu.pl, Warszawa 2014.
- Kryńska E., Kwiatkowski E., *Podstawy wiedzy o rynku pracy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013.
- Kwiatkowski E., *Bezrobocie. Podstawy teoretyczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002.
- Lis S., *Rola państwa w okresie transformacji gospodarki Polski*, w: *Transformacja systemu ekonomicznego w Polsce*, red. S. Lis, „Prace Komisji Nauk Ekonomicznych” nr 18, PAN, Oddział w Krakowie, Kraków 1994.
- Maksim M., Wojdyłło-Preisner M., *Metodologiczne aspekty oceny efektywności aktywnej polityki rynku pracy*, w: *Efektywność polityki rynku pracy w Polsce*, red. Z. Wiśniewski, K. Zawadzki, Wojewódzki Urząd Pracy, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń 2011.
- Mały rocznik statystyczny 2012*, GUS, Warszawa 2013.
- Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2005*, GUS, Warszawa 2006.
- Stiglitz J.E., *Ekonomia sektora publicznego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.
- Wiśniewski Z., *Kierunki i skutki deregulacji rynku pracy w krajach Unii Europejskiej*, UMK, Toruń 1999.
- Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2004 r.*, GUS, Warszawa 2005.
- Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2005 r.*, GUS, Warszawa 2006.
- Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2007 r.*, GUS, Warszawa 2008.
- Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2009 r.*, GUS, Warszawa 2010.
- Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2013 r.*, GUS, Warszawa 2014.
- Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w I kwartale 2014 r.*, GUS, Warszawa 2014.

**CHANGE OF GOVERNMENT ROLE ON POLISH LABOUR MARKET
IN TRANSITION PERIOD, SELECTED ASPECTS****Abstract**

The goal of elaboration is presentation, analysis and evaluation of changes on Polish labour market in transition period connected with change of government role in economy. In the first part of the article the market failures identified on the labour market have been presented. They determined the interference of the government into the labour market processes. In the second part the employment changes in the public sector have been illustrated. In the third part the effects of the process of creating flexibility on the Polish labour market have been presented. Finally, in the fifth part the evaluation of active labour market policy has been discussed. The conclusion of the elaboration contains the model of key issues determining the situation on the Polish labour market in the transition period.

Translated by Piotr Knapiński

Keywords: macroeconomics, labour market, role of state

Jel code: J80

